

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2022- 075

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 6 december 2022
Zaaknummer Z/22/425818 /ADV/22/1131418
Onderwerp Warmtenet stad Zevenaar - stand van zaken
Portefeuillehouder B. Kagei

Contactpersoon Erik Roumen
E-mail E.Roumen@zevenaar.nl
Telefoon 0316 595244

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Met deze RIB willen wij u graag informeren over de stand van zaken (op hoofdlijnen) in het onderzoek naar de haalbaarheid van een warmtenet in de stad Zevenaar en gaan we in op de (landelijke) ontwikkelingen ten aanzien van collectieve warmtenetten.

Context

- ☒ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☒ Collegeprogramma
- ☐ Motie/amendement/toezegging
- ☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap

In deze RIB wordt aangegeven wat:

- er is gedaan;
- de landelijke- en provinciale ontwikkelingen zijn;
- het vervolg is.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Warmtenet stad Zevenaar - Stand van zaken

Wat is er al gedaan?

In 2018 heeft het toenmalige college opgenomen in het coalitieakkoord dat Zevenaar in 2040 energieneutraal en aardgasvrij zou moeten zijn. Daarnaast is er in opdracht van het ministerie een Warmtetransitievisie¹ opgesteld. In de Warmtetransitievisie van Zevenaar is o.a. vastgelegd welke opties er zijn om aardgasvrij te worden, welke wijken aardgasvrij zouden moeten worden en hoe inwoners betrokken kunnen worden. Ook zijn daar kaders vastgelegd zoals betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam.

Voor de stad Zevenaar is het doortrekken van het bestaande warmtenet in Duiven gevoed met de restwarmte afkomstig van de AVR een interessant optie. Deze optie is verder onderzocht op de financieel technische haalbaarheid door bureau Deerns (2019)². Conclusie was dat een middentemperatuur warmtenet (70-40 graden Celsius) haalbaar is zowel technisch als financieel.

Een aantal aspecten was echter nog niet uitgewerkt en dit is aanleiding geweest om een verdiepend haalbaarheidsonderzoek uit te voeren (Dupam, 2020)³. In dat onderzoek is nadrukkelijk voortgeborduurd op de informatie van het rapport van Deerns, met de focus op:

- a. *Validatie/waardering businesscase uit de rapportage van Deerns;*
De gegevens uit de rapportage van Deerns zijn voorgelegd en beoordeeld door verschillende marktpartijen. Alle geïnterviewde marktpartijen hadden aangegeven dat de businesscase van Deerns betrouwbaar is.
- b. *Beschikbaarheid van de benodigde warmte;*
Er is gekeken of de bronnen waar de warmte vandaan zou moeten komen contracteerbaar zijn en of er andere en aanvullende bronnen beschikbaar waren. Er is restwarmte van de AVR beschikbaar alleen via Vattenfall (exploitant in Duiven, Westervoort en Arnhem).
- c. *Draagvlak/interesse (zowel van inwoners stad Zevenaar als warmtebedrijven)*
Met een draagvlak onderzoek is gekeken of inwoners in stad Zevenaar een warmtenet een interessante optie vinden. Dit was positief, hierbij vindt een grote middengroep de financiële impact voor de eigenaar-bewoner zeer relevant. Daarnaast hebben de geïnterviewde marktpartijen aangegeven interesse te hebben in een mogelijk vervolg

Al met al was het aanleiding om verder te gaan met het warmtenet en toe te werken naar een intentieovereenkomst met de andere partijen. Dit betreft Baston Wonen (met circa 3000 woningen in stad Zevenaar). Daarnaast is Vattenfall een potentieel partner als beoogde leverancier van de warmte. We hebben om een juridisch advies gevraagd of het vanwege aanbestedingsregels mogelijk was om met Vattenfall aan tafel te gaan zitten. Het advocatenbureau PelsRijcken heeft een positief advies gegeven mits aan bepaalde randvoorwaarden wordt voldaan. Een van de randvoorwaarden is dat er geen rechtstreekse zakelijke transactie wordt gedaan vanuit gemeente Zevenaar naar Vattenfall.

¹ Warmtetransitievisie vastgesteld op XX (JOIN nr. ...).

² Warmtenet Zevenaar – onderzoek naar de technisch/financiële haalbaarheid van een warmtenet in Zevenaar – Deerns (20.12.2018) (JOIN nr. Z/16/257424 – 924132).

³ Een warmtenet voor Zevenaar – verdiepende haalbaarheidsonderzoek – Dupam (30.01.2020) (JOIN nr. Z/16/257424 – 944501).

...verbreding van het project

Tijdens het proces (onderzoek doortrekken warmtenet naar stad Zevenaar) bleken de gemeente Montferland en woningcorporatie Plavei vanwege de plannen voor de Bloemenbuurt in Didam ook geïnteresseerd te zijn in de restwarmte van de AVR. Dit heeft geleid tot een verbreding van de oorspronkelijke haalbaarheidsstudie naar het doortrekken van het warmtenet naar Didam (project warmtenet stad Zevenaar – Didam).

Er zijn diverse scenario's verkend voor een haalbaarheidstoets.

De voorkeursscenario warmtenet stad Zevenaar - Didam is een mix van kleine warmtenetten (losse kavels) die later aan elkaar worden gereggen middels een hoofdtransportleiding met publieke zeggenschap. In Zevenaar-West wordt gewerkt aan een eerste warmtekavel met restwarmte van de AVR (dit warmtenet zal dan worden uitgevoerd door Vattenfall als beoogd exploitant).

Als het doortrekken en/of koppelen van losse kavels (project warmtenet stad Zevenaar - Didam) niet mogelijk is wordt de fallback scenario van dit project een warmtenet voor stad Zevenaar, eigenlijk de oorspronkelijke plannen van de gemeente Zevenaar, een warmtenet met restwarmte van de AVR en Vattenfall als beoogd exploitant.

Resultaten uit het haalbaarheidsonderzoek

Het haalbaarheidsonderzoek warmtenet stad Zevenaar – Didam naar het voorkeursscenario is in uitvoering. Hier wordt in een viertal werkgroepen aan gewerkt:

1. Werkgroep Bloemenbuurt/Molenwijk Didam
Deze werkgroep onderzoekt de verdere uitbreiding van het warmtenet in de Bloemenbuurt naar Molenwijk en uitbreiding in de Bloemenbuurt door Warmtebedrijf Didam (een samenwerking van de Firan, Graeflander en de gemeente Montferland). De werkgroep wordt getrokken door de gemeente Montferland en woningcorporatie Plavei.
2. Werkgroep kavel Zevenaar West
Deze werkgroep is verantwoordelijk voor de verdere verkenning van het warmtenet in Zevenaar West met als beoogd exploitant Vattenfall. Hierbij is ook relevant hoe groot de kavel uiteindelijk gaat worden. Deze werkgroep wordt getrokken door de gemeente Zevenaar en Baston Wonen in samenwerking met Vattenfall.
3. Werkgroep hoofdtransportnet met publieke zeggenschap
Deze werkgroep zoekt de mogelijkheden uit voor een hoofdtransportnet met publieke zeggenschap. Dit is deels afhankelijk van de koppeling aan het warmtenet van Vattenfall (kavel Zevenaar West). De condities om dat warmtenet door trekken is onderdeel van deze projectgroep. Maar ook hoe de hoofdtransportleiding andere wijken gaat 'koppelen' en welke condities dan nodig zijn. Deze werkgroep wordt getrokken door de gemeenten Montferland en Zevenaar.
4. Werkgroep losse kavels
Deze werkgroep onderzoekt waar de zogenaamde 'losse kavels' aan moeten voldoen. Hoe worden warmtenetten daarin op wijkniveau gerealiseerd, hoe wordt een exploitant geselecteerd en onder welke condities wordt later aangesloten op het hoofdtransportnet. Deze werkgroep wordt getrokken door de gemeente Montferland en woningcorporatie Plavei.

Het streven is om eind 2022 dit haalbaarheidsonderzoek warmtenet stad Zevenaar – Didam af te ronden en bestuurlijk met alle partijen te bespreken welke vervolgstappen worden genomen. Hier worden dan ook de hieronder verder toegelichte landelijke ontwikkelingen betrokken.

Landelijke ontwikkelingen

Het Rijk is bezig met het opstellen van een nieuwe warmtewet, de *Wet collectieve warmtevoorzieningen* (Wcw). In de Wcw zou onder andere de bepaling van de warmteprijs volgens het niet-meer-dan-anders principe (nmda) worden aangepast naar kostprijs+, zodat de koppeling met de gasprijs komt te vervallen. De tarieven voor consumenten van een warmtenet worden sterk gereguleerd door de Autoriteit Consument en Markt (ACM)⁴, o.a. op basis van het nmda-principe en in het maximale rendement dat warmtebedrijven mogen genereren. Dit omdat bij alle warmtenetten (publiek of privaat) er geen keuzevrijheid voor de eindklant is om een eigen leverancier te kiezen. Deze rechtspositie wordt dus bewaakt door de ACM en zal in de toekomst worden geïntensiveerd (door meer te kijken naar de kostprijs+ en niet meer het nmda-principe).

Naast de ontkoppeling van de gasprijs is er discussie over deelname van overheden in warmtenetten. Dit om zeggenschap te houden over het invoeringstempo, de wijken die aangesloten zouden kunnen worden, om als overheidspartij meer vertrouwen te krijgen bij het aansluiten van de woningen.

Vrij recent heeft de ministerraad besloten dat alle warmtenetten (op termijn) een meerderheidsbelang hebben van een publieke partij. De commerciële warmtebedrijven ageren hiertegen, zoals ook in de media naar voren is gekomen. In navolging hiervan heeft Vattenfall de besprekingen en samenwerking over het warmtenet stad Zevenaar opgeschort totdat er meer duidelijkheid is over de gevolgen van de landelijke ontwikkelingen.

Met dit besluit van de ministerraad onderkent het Rijk dat warmtenetten inclusief de zorg van warmtelevering een publieke taak is (dit moet nog wel worden geformaliseerd in een wetsvoorstel dat door de Raad van State, Tweede Kamer en Eerste Kamer moet komen). De eerste 7 jaar na het van kracht worden van de nieuwe Wcw geldt als ingroeiperiode waarin de publieke partijen voldoende kennis en kunde kunnen opbouwen om de nieuwe taken op te pakken. In deze ingroeiperiode mag een private partij nog steeds uitbreiden en nieuwe warmtenetten aanleggen en voor 30 jaar exploiteren als private partij als er geen andere publieke partij is. Daarna zal een publieke partij 50%+1 aandeel moeten nemen in die warmtenetten. Dit geldt voor warmtenetten groter dan 1.500 woningen. Begin 2023 zal meer duidelijk worden hoe de huidige warmtebedrijven hier mee omgaan en wat de impact voor de gemeente Zevenaar zal zijn.

Een andere ontwikkeling is dat Zevenaar met invoering van de *Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie* de bevoegdheid krijgt om woonwijken van het gas af te halen. Huiseigenaren krijgen na een besluit van de gemeente 8 jaar de tijd om hun gasleiding af te koppelen. Er komt geen mogelijkheid om inwoners ook daadwerkelijk te verplichten om aan te sluiten op een door de gemeente gekozen warmtevoorziening. Inwoners kunnen ook kiezen voor een eigen alternatieve aardgasvrije oplossing. Wel krijgt de gemeente met het vaststellen van wijkuitvoeringsplannen grip op de keuze voor de overstap die bewoners kunnen maken van aardgas naar de door de gemeente gekozen andere warmtevoorziening.

⁴ De Autoriteit Consument & Markt is een Nederlandse onafhankelijke publieke toezichthouder belast met het toezicht op de mededinging, de telecomcommunicatie en het consumentenrecht

Provinciale ontwikkelingen

De provincie Gelderland is bezig met de ontwikkeling van een GWIB (Gelders Warmte Infra Bedrijf). De provincie, Alliander en IEG (een fonds van Oost NV) zijn in gesprek met elkaar om een organisatiestructuur op te zetten voor het ontwikkelen van warmtenetten. In deze organisatiestructuur is ook de inzet vanuit een gemeente voor haar warmtenet in haar gemeente vereist. Inmiddels heeft de provincie deze opzet aangepast aan de nieuwe inzichten vanuit het Rijk (de consequenties van de Wcw).

Dat betekent dat dit GWIB een mogelijke rol kan gaan krijgen in de opzet van een warmtenet in de stad Zevenaar. Hoe dat zich gaat verhouden tot het bestaande warmtenet en de uitbreidingen daarop zijn nog niet duidelijk. Ook de positie van een warmtebedrijf dat de warmte aan de gebruikers gaat leveren is onduidelijk. Dit hangt mede af van de landelijke invulling van de publieke taak in de warmtevoorziening.

Wat komt er nog aan

Alle lopende ontwikkelingen maken het vervolg complex. Waar de gemeente Zevenaar in ieder geval voor komt te staan is:

- Voor Zevenaar West (1^e warmtekavel) wordt toegewerkt naar een concept Intentieovereenkomst. Deze overeenkomst wordt gesloten met Baston Wonen, Vattenfall en mogelijk enkele grootverbruikers. Belangrijk is wel dat er duidelijkheid komt over het standpunt van Vattenfall rondom de aanstaande wetgeving.
- Een verkenning of, hoe en in welke mate een joint venture voor Zevenaar haalbaar is in een warmtebedrijf. Hierbij wordt gekeken naar wat het betekent voor de gemeente Zevenaar o.a. op het gebied van financiering en grip op realisatie van het warmtenet (versnelling). Deze verkenning is met het oog op de aanstaande wetwijziging per definitie relevant als er een warmtenet in de stad Zevenaar en de gemeente Zevenaar komt. Ook zal gekeken worden hoe dit juridisch verankerd kan/moet worden.
- Als de tussenliggende stappen en bijbehorende besluitvorming positief uitpakken voor een warmtenet in de stad Zevenaar is de daaropvolgende stap om een samenwerkingsovereenkomst vast te stellen. Met deze overeenkomst wordt nadrukkelijk afgesproken dat er een warmtenet gaat komen en zullen ook eventueel nieuwe entiteiten opgericht moeten worden. Dit is voor de gemeente Zevenaar een belangrijke stap. Voor de eindgebruikers (waaronder panden van de gemeente Zevenaar) volgen daarna nog de aansluitcontracten. Dit wordt tegen die tijd door het warmtebedrijf verder geïnitieerd.